

Koronakrisen knekker gjelds- økonomien

Debatt

Chr. Anton Smedshaug,
AgriAnalyse, forfatter
av boken *Gjeld.*
Hvordan Vesten
lurte seg selv

En pandemi er ekstremt effektivt for å ta ned en økonomi som trenger løpende tilførsel av penger, for å opprettholde et ikke-bærekraftig gjeldsnivå. Løsningene etter finanskrisen 2008 førte til økt gjeld globalt. Derfor er de økonomiske problemene som ga finanskrisen, bare blitt skjøvet på. Verden har opplevd en form for globalt koordinert sentralbankdrevet planøkonomi, der global gjeld nå er 250 billioner amerikanske dollar, mot 150 billioner amerikanske dollar før finanskrisen i 2008.

Høyere gjeld, høyere risiko

Dette har brukt opp staters normale handlingsrom gjennom høy statsgjeld med lave, til dels negative, statsrenter. Men statene greier ikke å betale gjelden og opprettholde velferden med normale renter, så det må bare fortsette så lenge det går. I praksis er sparerne i helvete, mens låntagerne er i himmelen. Problemet er bare at det er blitt stadig vanskeligere å skaffe avkastning i pensjonsfond og lavrisikosparing.

Derfor er de lave rentene og billige pengene fra sentralbankene blitt brukt til å blåse opp bobler overalt, fra boliger til kunst og aksjer, og dette har skapt økte forskjeller, høyere gjeld og høyere risiko. Derfor blir det verre enn sist når disse boblene til slutt brister, fordi handlingsrommet ved en ny krise er begrenset. Systemrisikoen er enorm.

Stopper av seg selv

Ved en pandemi rammes den løpende pengeflyten i mange bransjer, som fly og tog, hotell og reiseliv generelt og felles underholdning som kino og teater. Videre må bedriftene etter hvert stramme inn fordi salget faller, og de mangler deler og innsatsfaktorer i produksjonen. I en slik situasjon er det vanskelig for sentralbanker og myndigheter å kompensere. Det overstabiliserte finanssystemet som har blåst opp gjeldsboblen siden høsten 2008, kan ikke brukes til å redde et system som stopper opp av seg selv. Og da blir problemet at forgljedede bedrifter og småforetak vil gå over ende når pengestrømmen stopper opp lenge nok.

Euroen vil sprekke

Dagens eurosamarbeid, som så vidt holdt forrige kriserunde, vil neppe tåle en ny, stor krise. Da vil euroen sprekke. Svakheter

stegnene er allerede tydelige hos den store Deutsche Bank, som er en mastodont hvis aksjekurser når stadig nye bunner, mens usikkerhet om mulig konkurs eller statsovertagelse er ødeleggende. Og vi skal huske at krisen i mellomkrigstiden for alvor kom til Europa i 1931, da det tysk-østerrikske banksystemet brøt sammen.

Det som nå er i ferd med å skje, er en avslutning av eksperimentet med et fullstendig udisiplinert papirbasert pengesystem. Det startet for alvor da Richard Nixon fjernet dollarens gullinnløsning i 1971 og startet en ukontrollert gjeldsvekst globalt. Det globale finanssystemet vil nå måtte endres og de største finanskonsernene krympes, mens de lokale og nasjonale bankene må skjermes, sammen med nasjonalt næringsliv og systemkritiske selskaper. Men akkurat nå tilfører sentralbankene, og særlig Federal Reserve i USA, store summer for å holde pengeflyten oppe i finanssystemet. Uten disse pengene ville finanssystemet ha stoppet opp.

Varer koronakrisen lenge nok, vil dagens sentralbankdrevne planøkonomi spille fallitt, og vi vil se finanskrisen 2.0. Det er i grunn allerede på overtid.

Varer koronakrisen lenge nok, vil dagens sentralbankdrevne planøkonomi spille fallitt, og vi vil se finanskrisen 2.0

Kort sagt

Fakta, kvalitet og verdier ved NorthConnect

Hogne Hongset, som hyller Rødts Moxnes på sin Facebookside, er irritert over mitt innlegg om at NorthConnect representerer verdier knyttet til frihandel, verdiskaping og klima. Det har åpenbart falt ham tungt for brystet at jeg har påpekt at kraftprodusenter gjerne vil ha friheten til å handle med utlandet som andre bransjer.

Hongset er høyt og lavt som motstander av NorthConnect, med feilaktige påstander om vårt prosjekt. Men hverken fakta, ekspertuttalelser eller analyser biter på Hongset. Vi har dokumentert at NorthConnect er veldig lønnsomt for samfunnet og et effektivt klimatiltak. Fagekspertise har grundig begrunnet prognosen om kraftoverskudd i Norden med dertil lavere kraftpriser selv med NorthConnect. Dette spenner ben på hele Hogne Hongset og Rødts fantasiverden om at norsk industris konkurranseevne er truet av høyere kraftpriser. Vi tviler på at Stortinget skulle dele hans misforståtte proteksjonisme, underlige fantasiverden om kraftpriser og forslag til statlig forbudspolitik.

Erik Storelv, senior
prosjektkonsulent
NorthConnect

Sigurd fukke pult - og det bør oppta oss!

Aurora K. Nossen mener tittelen til serien *Sigurd fukke pult* er støtende, og at den degraderer kvinner. Hun peker så på statistikk som viser at kvinner tjener mindre og sjeldnere er statsledere.

Nossen sier at dersom rollene var snudd, og det i stedet var snakk om Siri som ikke fikk pult, så hadde Siri blitt kalt en hore.

Nossen peker på reelle utfordringer. I Reform mener vi at likestilling angår alle, både menn og kvinner. Men denne serien handler ikke om kvinner eller om å skambelegge kvinners seksualitet. Den handler om Sigurd. Sigurd har ingen å ha sex med, selv om han gjerne vil.

Som en 25-åring uten seksuell erfaring opplever

Sigurd å skille seg ut, selv om ensomhet, barnløshet og isolasjon er en realitet for mange menn. Det er skambelegt å være en ung mann uten nære relasjoner til andre. Det seksuelle presset mange gutter står i, er her en medvirkende årsak.

Unge gutter toppe statistikkene for selvmord, frafall fra skole, kriminalitet, ensomhet og arbeidsledighet. En viktig årsaksfaktor kan være følelsen av utenforskap.

Danel Hammer, rådgiver,
Reform – ressurscenter
for menn

En hjelp til små selvstendige næringsdrivende

Dagens krise viser at reglene for forskuddsskatt ikke fungerer.

Små selvstendige næringsdrivende betaler forskuddsskatt fire ganger i året og moms annenhver måned, eller årlig. Momsen betales basert på foregående periodes inntekter. Forskuddsskatten fastsettes etter forrige års skattemelding (2018-ligningen). 2018 var bra for meg, og forskuddsskatten ble deretter. I 2019 tjente jeg bare halvparten. 2020 ser jo ut til å bli ganske dårlig, men forskuddsskatten skal betales uansett. Hvis du ikke betaler som fastsatt, forfaller alle terminene til betaling på rappen. Nå har vi fått utsettelse til mai, men det endrer lite.

Jeg har foreslått å rapportere og innbetale forskuddsskatt på samme måte som moms. Da vil forskuddsskatten variere med inntektene, fastsatt med en prosent-sats. Dette vil være et bra og permanent tiltak som gir forutsigbarhet. Koronaepidemien vil kreve mer skatt fra oss alle. Det skal vi klare, men dagens ordning med forskuddsskatt er utdatert.

Rolf Utgård, rådgiver,
kurs- og foredragsholder,
forfatter og trefeller med
enkeltpersonforetak